

Briselē, 2025. gada 7. februārī
(OR. en)

6047/25

COMPET 60
MI 74
ENFOCUSTOM 24
CONSOM 20
ENV 64
RC 7

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 6. februāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 37 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Visaptveroša ES rīkkopa drošai un ilgtspējīgai e-komercijai

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 37 final.

Pielikumā: COM(2025) 37 final

Briselē, 5.2.2025.
COM(2025) 37 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Visaptveroša ES rīkkopa drošai un ilgtspējīgai e-komercijai

Visaptveroša ES rīkkopa drošai un ilgtspējīgai e-komercijai

E-komercija ir radikāli mainījusi patērētāju un uzņēmumu, tostarp mazo un vidējo uzņēmumu (MVU), mijiedarbību, radot daudzus ieguvumus ES ekonomikai kopumā. Vienlaikus tiešsaistē iegādāto un tieši patērētājiem ES importēto preču apjoma nesensais straujais pieaugums ir pastiprinājis ar e-komerciju saistītās problēmas. Tas ietver risku, ka neatbilstīgi ražojumi var kaitēt patērētāju veselībai un drošībai, neatgriezeniska kaitējuma videi un negatīvas oglekļa pēdas risku, kā arī negatīvu ietekmi uz likumpaklausīgu uzņēmumu konkurētspēju.

ES popularizē tādu e-komercijas izpratni, kas stiprina ilgtspēju, ērtības, drošumu un uzticamību un ir digitālās pārveides līdzeklis saskaņā ar Digitālās desmitgades politikas programmas 2030. gadam mērķrādītājiem. E-komercijai būtu jāveicina inovatīvi un atbildīgi uzņēmumi, vienlaikus piemērojot godīgas tirdzniecības praksi un ievērojot ES tiesību aktus.

Šajā paziņojumā ir izklāstīta Komisijas visaptverošā pieeja e-komercijas importa radīto problēmu risināšanai visā tā aprites ciklā. Komisija paziņo savas izpildes prioritātes, aicinot pastiprināt sadarbību un koordināciju starp visām attiecīgajām iestādēm. Šai sadarbībai būtu jānodrošina, ka importētās preces, kas, izmantojot e-komerciju, tiek tieši nosūtītas patērētājiem, atbilst ES noteikumiem un godīgai tirdzniecības praksei. Lai sasniegtu šo mērķi, Komisija aicina dalībvalstis un to kompetentās iestādes uzņemties aktīvu lomu šajā paziņojumā izklāstīto galveno darbību uzraudzībā un īstenošanā. Turklāt Komisija nosaka pasākumus, kuru mērķis ir padarīt muitas un tirgus uzraudzības iestādes noturīgākas un efektīvākas, īpaši – turpinot īstenot muitas savienības reformu, jo tā gan atceltu nodokļu atvieglojumus zemas vērtības sūtījumiem, gan uzlabotu kontroles spējas, kā arī, iespējams, nosakot nediskriminējošu apstrādes maksu importētām precēm, kas piegādātas tieši patērētājiem. Komisija aicina tirgus un institucionālās ieinteresētās personas sadarboties šajos centienos.

1. E-KOMERCIJAS IMPORTA TENDENCES UN PROBLĒMAS

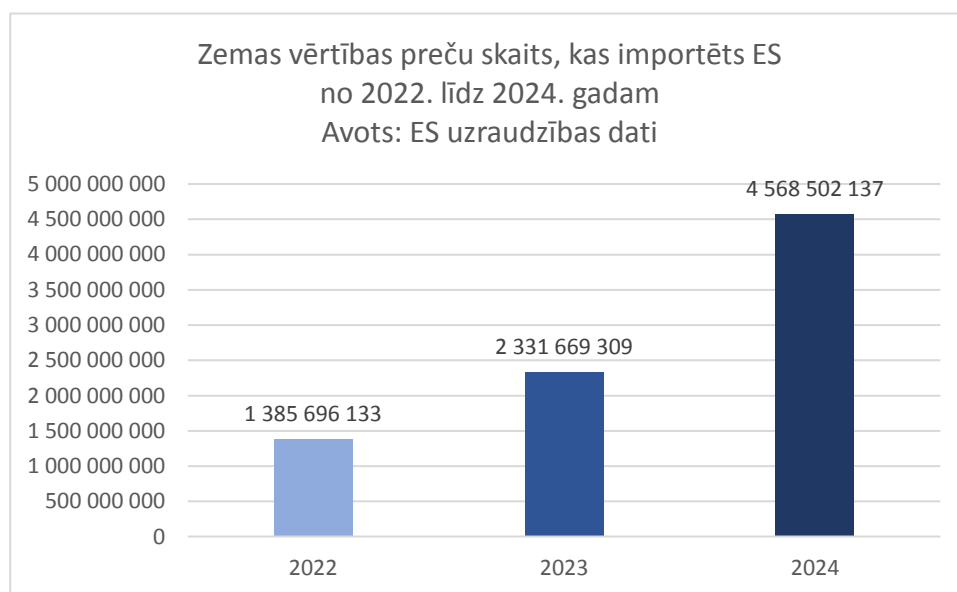
E-komercija ir kļuvusi par patērētāju tiešsaistes iepirkšanās sastāvdaļu. 70 % eiropiešu regulāri pērk preces tiešsaistē¹ gan no pārdevēju e-veikaliem, gan caur tiešsaistes tirgotavām. 76 % patērētāju uzskata, ka līdz 2030. gadam ražojumu un pakalpojumu iegāde un pārdošana tiešsaistē būs viena no svarīgākajām digitālajām tehnoloģijām Eiropā².

Pēdējo gadu laikā tieši tiešsaistes tirgotavas ir piedzīvojušas ievērojamu izaugsmi, un starptautiskie dalībnieki, kā arī daudzi Eiropas uzņēmumi ir kļuvuši par reģionu līderiem. Piedāvājumi tiešsaistes tirgotavās ietver plašu ražojumu klāstu, ko pievilcīgu bieži padara to zemās cenas un vienkāršais iegādes process ar ātru un lētu piegādi. Tiešsaistes tirgotavas ir atvērušas patēriņa preču starptautisko tirdzniecību un savieno patērētājus ar dažnedažādiem pārdevējiem ES un visā pasaulē – no atzītiem zīmoliem līdz sīkražotājiem un jaunuzņēmumiem. Bieži vien tām ir hibrīds uzņēmējdarbības modelis, un tās darbojas ne tikai kā starpnieks starp patērētājiem un uzņēmumiem, bet arī tieši veic pārdošanu patērētājiem un atbalsta plašus ražošanas un izplatīšanas kanālus ārpus ES.

¹ Eiropas Komisijas dati par 2023. gadu, kas pieejami vietnē [E-komercijas statistika fiziskām personām – statistikas skaidrojums](#).

E-komercija ir komerciālas un digitālas inovācijas telpa ar personalizētiem piedāvājumiem un ieteikumiem, kā arī ar MI iespējotu optimizāciju, tirgvedības risinājumiem un lietotnēm patērētājiem.

E-komercijas preču apjoms, ko patērētāji tieši importē ES, pēdējos gados ir strauji palielinājies, un ir paredzams, ka tas turpinās strauji pieaugt, gūstot labumu no pašreizējā atbrīvojuma zemas vērtības sūtījumiem (līdz 150 EUR). Saskaņā ar ES uzraudzības datiem 2024. gadā ES tika importēti 4,6 miljardi šādu zemas vērtības preču. Tas ir gandrīz divreiz vairāk nekā 2023. gadā (2,4 miljardi) un vairāk nekā trīs reizes vairāk nekā 2022. gadā (1,4 miljardi). Tas atbilst līdz pat 12 miljoniem mazu **preču vienību** dienā.

2024. gadā 91 % no visiem e-komercijas sūtījumiem, kuru noteiktā vērtība nepārsniedza 150 EUR un kuri tika ievesti ES, tika sūtīti no Ķīnas, un to apjoms laikposmā no 2023. līdz 2024. gadam vairāk nekā divkāršojās – no 1,9 miljardiem līdz 4,17 miljardiem vienību. Šis pieaugums sakrīt ar dažu tiešsaistes tirgotavu ārkārtīgi straujo izaugsmi. Jo īpaši *Temu* un *SHEIN* ir īpaši strauji attīstījušies ES tirgū, 2024. gadā dažu mēnešu laikā ES sasniedzot vairāk nekā 75 miljonus lietotāju. Pateicoties uzmācīgai tiešsaistes reklāmai, zemām cenām un īpaši ātrai piegādei, zemas vērtības preču piedāvājums šādās tiešsaistes tirgotavās ir radījis lielu pieprasījumu.

Straujais tieši patērētājiem nosūtītā importa pieaugums rada būtiskas problēmas, kurām steidzami jāpievērš uzmanība, īpaši gadījumos, kad importētie ražojumi var neatbilst ES tiesību aktiem. Piemēram, aptuveni puse no viltotajiem ražojumiem, kas konfiscēti pie ES robežām un ar kuriem pārkāptas MVU intelektuālā īpašuma tiesības, tika iegādāti tiešsaistē².

Nedrošu, viltotu vai citādi neatbilstīgu ražojumu apjoma straujais pieaugums rada nopietnus riskus patērētāju drošībai un veselībai, kā arī ilgtnespējīgu ietekmi uz vidi un veicina negodīgu konkurenci likumīgiem uzņēmumiem, būtiski ietekmējot ES konkurētspēju dažādās nozarēs. Lielais to ražojumu skaits, kurus patērētāji tieši importē ES, arī rada nesamērīgu slogu iestādēm.

² EUIPO un ESAO, *Misuse of E-Commerce for Trade in Counterfeits, 2021* (E-komercijas izmantošana tirdzniecībai ar viltotām precēm) [EUIPO_OECD_misuse-e-commerce-trade-in-counterfeits_study_en.pdf \(europa.eu\)](https://www.euiipo.europa.eu/euiipo-ocd/document/2021/01/20210101_misuse-e-commerce-trade-in-counterfeits_study_en.pdf). Viltotu preču imports veido 5,8 % no visām ES ievestajām precēm, sk. *EUROPOL un EUIPO, Intellectual Property Crime Threat Assessment, 2022* (Intelektuālā īpašuma noziegumu radītā apdraudējuma novērtējums) [Zinojums. Intellectual property crime threat assessment 2022_2.pdf \(europa.eu\)](https://www.euiipo.europa.eu/euiipo-ocd/document/2022/01/20220101_intellectual-property-crime-threat-assessment-2022_2.pdf).

1.1. Drošums un ražojumu atbilstība

Bīstami, viltoti vai citādi neatbilstīgi ražojumi ietekmē indivīdu ikdienu. Patērētāji paši uzskata, ka neuzticamu tiešsaistes pārdevēju klātbūtne ir viena no lielākajām tiešsaistes problēmām, kam uz viņiem ir vislielākā personiskā ietekme³. Pastāv nopietns risks viņu veselībai un drošībai, arī bērnu drošībai, ņemot vērā viņu īpašās vajadzības un neaizsargātību.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas datiem Eiropas iedzīvotāji tiešsaistē galvenokārt iegādājas apģērbus, apavus, aksesuārus, kā arī kosmētikas un skaistumkopšanas līdzekļus⁴. Ja šādi ražojumi neatbilst ES noteikumiem vai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem, var būt nopietna ietekme uz veselību, piemēram, saistībā ar kaitīgām vielām rotaļlietās vai kosmētikā, ķīmisko vielu līmeni apģērbā vai mēbelēs vai viltotām zālēm, nelikumīgām (sintētiskām) narkotiskām vielām un jaunām psihoaktīvām vielām, kā arī muskuļu audzēšanas steroīdiem un dzimumfunkcijas veicinātājiem.

Pastāv arī tieši draudi drošībai – noziedznieki savā labā izmanto lielo daudzumu importēto e-komercijas preču, lai izplatītu nelikumīgas preces, piemēram, nelikumīgas (sintētiskās) narkotikas un to prekursorus, sprāgstvielas, šaujamieročus vai 3D drukātus ieročus un daļas. Viņi tos bieži izplata, izmantojot nelielas pakas, kas tiek pārdotas pelēkajā un tumšajā tīmeklī, dažkārt – izmantojot atklātas tiešsaistes tirgotavas. Lai efektīvi vērstos pret mainīgajiem drošības apdraudējumiem, ir svarīgi apkarot e-komerciju kā noziedznieku izmantotu izplatīšanas kanālu.

1.2. Ilgtspējas aspekti

E-komercijas importa apjoma, kas tiek tieši nosūtīts patērētājiem, pieaugumam ir arī ļoti nopietna negatīva ietekme uz klimatu un vidi. Ļoti zemās mazumtirdzniecības cenas dažiem tiešsaistē pārdotiem ražojumiem neatspoguļo plašākas vidiskās izmaksas, kas saistītas ar ražojuma saražošanu, tiešo nosūtīšanu un pilnu dzīves ciklu.

Vidiskās izmaksas ietver arī lielāku piesārņojumu un ietekmi uz klimatu, ko rada konkrētu materiālu vai fosilā kurināmā enerģijas izmantošana preču ražošanā. Turklāt šādas preces bieži vien ir zemas kvalitātes, kas nozīmē, ka tās nav energoefektīvas, tās nevar ilgi lietot un tās nav viegli salabojamas.

Šos ražojumus bieži patērētājiem nosūta atsevišķā sūtījumā. Tādas prakses oglekļa pēda ir ievērojama. To pastiprina arī ražojumu īsais lietderīgās lietošanas laiks, komercprakse, piemēram, “ātrā mode”, ražojumu iespējamā atpakaļsūtīšana un lielais atpakaļnosūtīto vai nepārdoto ražojumu daudzums, kas tiek iznīcināts.

Īsa lietošanas laika beigās gan neatbilstīgie ražojumi, gan to iepakojums rada problēmas atkritumu apsaimniekošanai. Iespējams, ka maksas atkritumu apstrādes izmaksu segšanai nav samaksātas, un bieži šos ražojumus nevar pārstrādāt to materiālu dēļ, no kuriem tie ir izgatavoti.

1.3. Negodīga konkurence un konkurētspējas zudums

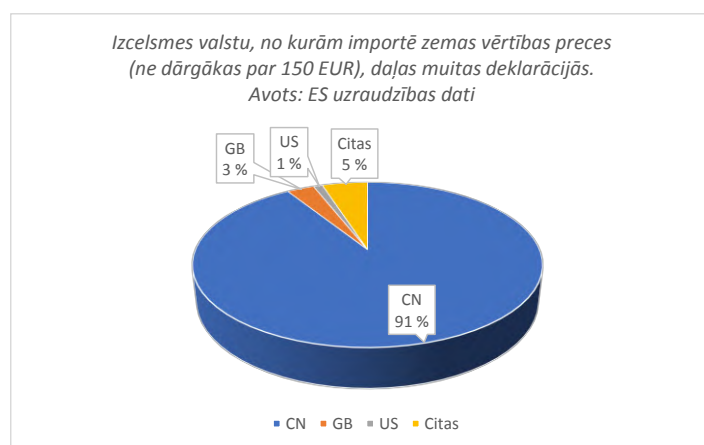
E-komercijas importa, kas tiek tieši nosūtīts patērētājiem, apjoma pieaugums arī ir palielinājis konkurenci, cita starpā arī starp ES pārdevējiem un tiem pārdevējiem, kas

³ 27 % aptaujāto patērētāju norādīja, ka “neuzticamiem tiešsaistes pārdevējiem” ir vislielākā personiskā ietekme uz viņiem. Tā ir ceturrtā problēma problēmu sarakstā, un pirms tās ir personas datu ļaunprātīga izmantošana, dezinformācija tiešsaistē un nepietiekama nepilngadīgo aizsardzība. [Digitālā desmitgade – 2024. gada jūlijs – Eiropas Komisijas aptauja](#).

⁴ 44 % tiešsaistes pircēju iegādājās vai pasūtīja apģērbus, apavus un aksesuārus, un 18 % iegādājās “kosmētikas un skaistumkopšanas līdzekļus”, [E-komercijas statistika fiziskām personām – statistikas skaidrojums](#).

atrodas ārpus ES un vērš savu piedāvājumu uz patērētājiem ES. Tomēr šī konkurence var kļūt negodīga un kavēt vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšanu likumīgiem uzņēmumiem. Ja daži pārdevēji neievēro ES ražojumu drošuma un patērētāju aizsardzības prasības, tie izvairās no izmaksām, kas saistītas ar nepieciešamās kvalitātes, materiālu drošuma un pienācīgas uzskaites un ziņošanas nodrošināšanu. Tas attiecas arī uz uzņēmumiem, kuri nepiemēro ES vides standartus vai izvairās no ieguldījumu veikšanas atkritumu apsaimniekošanā. Tomēr pārdevējiem, kas ievēro noteikumus, šīs izmaksas rodas visaptverošas tiesiskās vides dēļ, un salīdzinājumā ar tirgotājiem, kuri neievēro noteikumus, viņi ir ekonomiski neizdevīgākā situācijā.

Turklāt pastāv **tieši zaudējumi, kas rodas likumpaklausīgiem uzņēmumiem.** Ja MVU, piemēram, cieš no viltošanas vai pirātisma, tam ir par 34 % mazāk izredžu izdzīvot nekā MVU, kuri nav saskārušies ar intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem⁵. Tas rada lielus zaudējumus dažādām rūpniecības nozarēm – apģērbu ražošana zaudē gandrīz 12 miljardus EUR no ikgadējā pārdošanas apjoma (5,2 % no apgrozījuma), kosmētika – 3 miljardus EUR (4,8 % no pārdošanas apjoma) un rotaļlietu nozare – 1 miljardu EUR (8,7 % no pārdošanas apjoma)⁶.

Turklāt **trešo valstu preču pārdevējiem tiek piemērots atbrīvojums no muitas nodokļu nomaksas⁷, ja preces, kuru vērtība nepārsniedz 150 EUR (t. i., zemas vērtības preces), tiek tieši nosūtītas patērētājiem ES.** Apģērbi ir spilgts šīs neatbilstības piemērs – apģērbiem, kuru vērtība pārsniedz šo deklarēto vērtību, piemēro ievad muitas nodokli 12 % no vērtības. Šādas preces tiek masveidā iepirkta strauji augošās tirgotavās, piemēram, *AliExpress*, *Temu* un *SHEIN*, taču tās ir pieejamas arī citās tirgotavās, kā arī tiešo pārdevēju e-veikalos.

1.4. ES ir visaptverošs tiesiskais regulējums

ES ir visaptverošs noteikumu kopums, kas reglamentē visu ES importētā ražojuma dzīves ciklu un nosaka iesaistīto dalībnieku pienākumus. Nesen tika atjaunināti vairāki tiesību akti, un pašlaik notiek sarunas par citām izmaiņām, jo īpaši muitas un vides aizsardzības jomā.

Trešo valstu **ražojumu pārdevēji**, kas savus ražojumus tieši nosūta ES patērētājiem, parasti atbild par to, lai ražojumi, ko tie tirgo ES, būtu likumīgi. Tiem ir jāatbilst, piemēram, ražojumu drošuma regulējumam, patērētāju tiesību aizsardzības noteikumiem un jebkādiem

⁵ ESAO/EUIPO (2023), *Risks of Illicit Trade in Counterfeits to Small and Medium-Sized Firms* (Nelikumīgas tirdzniecības ar viltotām precēm risks maziem un vidējiem uzņēmumiem), *Illicit Trade*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/fa6d5089-en>.

⁶ *Viltotības ekonomiskā ietekme apģērbu, kosmētikas un rotaļlietu nozarē ES – EUIPO (europa.eu).*

⁷ Regulas (EK) Nr. 1186/2009 23. pantā ir noteikta 150 EUR robežvērtība muitas nodokļiem. Komisija ierosināja pārskatīt šos noteikumus – sk. 6. lpp. tālāk tekstā un vietnē [ES muitas reforma – Eiropas Komisija](#).

citiem pienākumiem, kas izriet no ES vai valsts tiesību aktiem. Attiecībā uz lielāko daļu patēriņa preču pārdevējiem arī jābūt atbildīgajam uzņēmējam ES, tādējādi atvieglojot ES tiesību aktu izpildi⁸.

Visiem pārdevējiem arī jāievēro paplašinātās ražotāja atbildības (PRA) prasības, sniedzot finansiālu ieguldījumu savu ražojumu apsaimniekošanā, kad tie kļūst par atkritumiem. Šī prasība attiecas uz elektriskām un elektroniskām iekārtām, baterijām un iepakojumu. Pieņemot grozīto Atkritumu pamatdirektīvu⁹, tā būtu jāattiecinā arī uz tekstilizstrādājumiem, tiem radniecīgiem ražojumiem un apaviem.

Neatkarīgi no tā, vai **tiešsaistes tirgotavas** ir reģistrētas ES, tās ir atbildīgas, ja tās nepilda savus konkrētos pienākumus kā preču pārdošanas starpnieki, jo īpaši saskaņā ar Digitālo pakalpojumu aktu (DPA)¹⁰, kā arī saskaņā ar citiem tiesību aktiem, piemēram, Ražojumu vispārējā drošuma regulu¹¹ attiecībā uz nedrošiem ražojumiem, Ekodizaina direktīvu¹², Energomarķējuma regulu¹³, Regulu par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu¹⁵, Tirgus uzraudzības regulu¹⁶ un ES patērētāju tiesību aizsardzības noteikumiem, ja tie ir vērsti uz ES patērētājiem. Lielākajām platformām, kas saskaņā ar Digitālo tirgu aktu ir noteiktas par vārtziņiem¹⁷, ir jāievēro arī virkne nepieciešamo un aizliegto darbību attiecībā uz to darbību tirgū¹⁸.

Noteiktos apstākļos tirgotavas var arī tikt sauktas pie atbildības par neatbilstīgu vai bīstamu ražojumu pārdošanu. Tās ir atbrīvotas no atbildības par pārdevēju nelikumīgu rīcību, tomēr ar dažiem nosacījumiem, proti, ja tās nezina par mitinātā satura nelikumību vai, iegūstot šādu faktisku informāciju, tās ātri rīkojas, lai izņemtu attiecīgo ražojumu. Jebkurā gadījumā nosacītas atbildības atbrīvojums ir piemērojams tikai tad, ja tirgotava ir starpniece ražojuma pārdošanā, kas tā nav, piemēram, ja pārdevējs darbojas tirgotavas kontrolē vai pakļautībā. Tirgotavu nodarījums var būt arī patērētāju aizsardzības tiesību aktu pārkāpumi, kad tās piedāvā pārdevēju piedāvājumus tādā veidā, kas var likt patērētājam uzskatīt, ka ražojumu piedāvā pati tirgotava.

⁸ Komisija drīzumā publicēs ziņojumu par to, kā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1020 4. pantu tiek īstenota prasība par to, ka ES ir jābūt uzņēmējam, kas atbild par noteiktiem ražojumiem.

⁹ Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem (COM(2023) 420 final).

¹⁰ Sīkāku informāciju par tiešsaistes tirgotavu pienākumiem sk. 2.3.1. iedaļā.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/988 (2023. gada 10. maijs) par ražojumu vispārēju drošumu.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1369 (2017. gada 4. jūlijs), ar ko izveido energomarķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1781 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko izveido satvaru ekodizaina prasību noteikšanai ilgtspējīgiem produktiem, groza Direktīvu (ES) 2020/1828 un Regulu (ES) 2023/1542 un atceļ Direktīvu 2009/125/EK.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/2865 (2024. gada 23. oktobris), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011.

¹⁷ [Saskaņā ar DTA noteiktie vārtziņi.](#)

¹⁸ Sīkāku informāciju sk. 2.3.4. iedaļā.

2. ES IR LABI SAGATAVOTA ŠĪS PROBLĒMAS RISINĀŠANAI, TAČU TAI IR VAJADZĪGA HOLISTISKA UN LABI KOORDINĒTA PIEEJA

Eiropai ir labas iespējas risināt problēmas, ko rada tieši patērētājiem nosūtītais e-komercijas imports. Tomēr ir jādara vairāk, lai nodrošinātu, ka ES noteikumi tiek pareizi piemēroti un ka izpildes panākšanas sistēma ir efektīva un noturīga un to nepārslogo tiešsaistē pārdoto zemas vērtības preču apjoms, kas pārplūdina tirgu.

Ar šo paziņojumu Komisija ierosina **visaptverošu pieeju, lai novērstu risku un izkropļojumus, ko rada tādu ražojumu lielais importa apjoms**. Šai pieejai jābūt visaptverošai un jāietver labi koordinēts darbību kopums, jo īpaši apvienojot Eiropas iestādes, dalībvalstis un visas valstu kompetentās iestādes.

Pirmkārt, Komisija ierosina vairākas strukturālas izmaiņas tiesiskajā regulējumā, īpašu uzmanību pievēršot muitas reformai un vides aizsardzības pasākumiem. Aicinot likumdevējus atbalstīt muitas reformas priekšlikuma steidzamu pieņemšanu, Komisija ar šo dokumentu aicina apsvērt, kā vēl vairāk stiprināt ierosinātos pasākumus, sniedzot papildu atbalstu muitas dienestiem, piemēram, ieviešot jaunu nediskriminējošu apstrādes maksu precēm, kas importētas ES tieši patērētājiem (2.1.1. iedaļa). **Attiecībā uz vides aizsardzību** Komisija atbalstīs Produktu ilgtspējas ekodizaina regulas ieviešanu un esošo ražotāja paplašinātas atbildības noteikumu efektīvu piemērošanu. Komisija aicina likumdevējus pieņemt mērķtiecīgi pārskatīto Atkritumu pamatdirektīvas redakciju un ierosinās jaunas tiesību normas, ne tikai ar Aprite ekonomikas aktu (2.1.2. iedaļa).

Komisija arī uzsver, ka **liela prioritāte ir koordinētiem izpildes pasākumiem**, kas vērsti pret bīstamu, viltotu vai citādi neatbilstīgu ražojumu, ko pārdod tiešsaistē un importē ES, pieplūdumu. Šajā procesā ir pilnībā jāizmanto ES vērienīgais tiesiskais regulējums, un tas ir labi jākoordinē starp muitas dienestiem, tirgus uzraudzības iestādēm un citām kompetentajām valsts iestādēm. Komisija ierosina **konkrētus pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu sadarbību un mērķtiecīgas darbības (2.2. iedaļa).**

Turklāt Eiropai ir visstingrākais tiesiskais regulējums visā pasaulē attiecībā uz **veidu, kādā ražojumi tiek piedāvāti patērētājiem tiešsaistē, un uz skaidru pienākumu noteikšanu tiešsaistes tirgotavām**. Kā uzsvērts priekšsēdētājas politiskajās pamatnostādņēs¹⁹, ātrumam, saskaņotībai un vienkāršošanai ir būtiska nozīme, jo īpaši, lai radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus mazākiem uzņēmumiem un saglabātu samērīgu regulatīvo slogu. **Komisija galveno uzmanību pievērsīs digitālo noteikumu stingrai izpildei un papildināmībai**, ko atbalstīs labi koordinētas darbības visās kompetentajās iestādēs (2.3. iedaļa).

Turklāt **digitālie rīki var būt galvenie šā paziņojuma mērķu sasniegšanas veicinātāji**. Komisija paziņo par pasākumiem, kuru mērķis ir atbalstīt modernu un noturīgu uzraudzības rīku kopumu, it īpaši – izmantojot **digitālo ražojuma pasi, MI rīkus nelikumīgu preču atklāšanai un kopīgas datubāzes (2.4. iedaļa).**

Lai nodrošinātu patērētāju, tostarp nepilngadīgo, iespējas, viņus aizsargātu un palīdzētu likumīgiem uzņēmumiem piedāvāt atbilstīgus ražojumus ES, būtiska nozīme ir arī **informētības uzlabošanai un izglītošanai (2.5. iedaļa).**

Visbeidzot, šādi pasākumi jāpapildina ar **dialogu ar starptautiskajiem partneriem** un trešām valstīm, no kurām nāk importētie ražojumi. Turklāt Komisija turpinās **uzraudzīt trešo valstu tirdzniecības praksi** un saglabā modrību attiecībā uz negodīgu tirdzniecības praksi (2.6. iedaļa).

¹⁹ https://commission.europa.eu/about/commission-2024-2029_lv.

2.1. Strukturālās reformas, kuru mērķis ir ierobežot neatbilstīgu ražojumu importu un aizsargāt vidi

2.1.1. Muitas reformas pakete

Straujais tā e-komercijas importa apjoma pieaugums, kas tiek tieši nosūtīts patērētājiem ES, kuri muitas vajadzībām kļūst par importētājiem, nav izraisījis lielāku apstrādes spēju nodrošināšanu pie robežas. 2024. gadā iestādes tikai sešās dalībvalstīs²⁰ bija atbildīgas par 89 % tieši importēto preču, kas tika pārdotas tiešsaistē, uzraudzību. Lai gan muitas dienesti ir pirmā aizsardzības līnija pie robežas pret neatbilstīgu un potenciāli bīstamu ražojumu importu, tiem ir grūti tikt galā ar milzīgo e-komercijas importa apjomu, uz ko tagad attiecas jau vairāk nekā 97 % visu muitas importa deklarāciju²¹. Kļūst skaidrs, ka pašreizējie muitas procesi un rīki vairs neatbilst paredzētajam mērķim un ka ar pieejamajiem resursiem nepietiek, lai efektīvi apstrādātu lielo paku daudzumu, ko rada e-komercijas plūsmas.

Komisija 2023. gada maijā ierosināja vērienīgu muitas reformas paketi²², kas ietver i) jaunu Savienības Muitas kodeksu (SMK), ii) priekšlikumu²³ atcelt 150 EUR atbrīvojumu no importa nodokļa un ieviest vienkāršotu tarifa režīmu zemas vērtības sūtījumiem un iii) PVN priekšlikumu²⁴ nolūkā paplašināt “importa vienas pieturas aģentūras” (IOSS) darbības jomu, lai aptvertu visas preces neatkarīgi no to vērtības.

Priekšlikumu mērķis ir strukturāli uzlabot ES muitas spējas uzraudzīt un kontrolēt to preču plūsmu, ko ieved muitas savienībā un izved no tās, sākot ar precēm, ko pārdod tiešsaistē un tieši nosūta patērētājiem. Valstu muitas dienestus atbalstītu jauns ES Muitas dienests (EUCA), kas vadītu ES muitas datu centru.

ES muitas datu centrs nodrošinātu ES elektronisko vidi, kurā uzņēmēji varētu ziņot muitas dienestiem, un integrētu datus no citām iestādēm. Tas dotu iespēju veidot ES līmeņa riska pārvaldības spējas. EUCA varētu pārbaudīt preces, pamatojoties uz šo informāciju, noteikt iespējamus riskus pat pirms preču iekraušanas pārvadāšanai vai to fiziskas ierašanās ES un sniegt ieteikumus par kontroli dalībvalstīm. Tas ļaus muitas dienestiem gūt pilnīgu pārskatu par piegādes ķēdēm, paredzot importa un eksporta kontroli. Tādējādi ražojumiem noteikto prasību izpildes panākšana būs mērķtiecīgāka un efektīvāka. ES muitas datu centrs ļaus uzlabot sadarbību ar citām iestādēm, izmantojot datu apmaiņu, un tādējādi atvieglot koordinētu kontroli.

Šie priekšlikumi saskaņo PVN un muitas noteikumus un nosaka, ka tiešsaistes tirgotavas un pārdevēji, kas reģistrēti IOSS, kļūst par “domājamo importētāju” un iekasē attiecīgo nodokli un PVN, nodrošina, ka muitas teritorijā ievestās preces atbilst citām ES prasībām, un sniedz datus muitas dienestiem pārdošanas brīdī, pirms preces nonāk pie ES robežas. 2024. gadā IOSS identifikācijas numura turētāji ieveda 92 % no precēm, kuru vērtība bija līdz 150 EUR. Turklāt IOSS identifikācijas numura turētāji ES muitas datu centram ziņotu par visiem saviem pārdošanas datiem, un gan PVN, gan muitas vajadzībām tos uzraudzītu viņu reģistrācijas dalībvalsts (pretstatā 27 potenciālajām galamērķa dalībvalstīm).

²⁰ Nīderlande, Beļģija, Francija, Ungārija, Itālija un Vācija. Avots: ES uzraudzības dati.

²¹ Avots: ES uzraudzības dati.

²² Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu un Eiropas Savienības Muitas dienestu un atceļ Regulu (ES) Nr. 952/2013 (COM(2023) 258 final).

²³ Priekšlikums – Padomes Regula, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 2658/87 attiecībā uz vienkāršota tarifa režīma ieviešanu preču tālpārdošanai un Regulu (EK) Nr. 1186/2009 attiecībā uz atbrīvojuma no muitas nodokļiem robežvērtības atcelšanu.

²⁴ Priekšlikums – Padomes Direktīva, ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK attiecībā uz PVN noteikumiem, kuri attiecas uz nodokļa maksātājiem, kas veicina importētu preču tālpārdošanu.

Komisija aicina likumdevējus ātri pieņemt muitas reformas priekšlikumu un ir gatava sadarboties ar likumdevējiem, lai izpētītu turpmākus pasākumus, ar ko labāk novērst mazo sūtījumu milzīgo apjomu un atbalstīt muitas dienestus.

Pirmkārt, Komisija ir gatava kopā ar likumdevējiem izpētīt iespēju ieviest nediskriminējošu apstrādes maksu par e-komercijas precēm, kas ES importētas tieši patērētājiem, lai novērstu šādu sūtījumu atbilstības ES noteikumiem uzraudzības aizvien pieaugošās izmaksas. Šādai apstrādes maksai būtu jāņem vērā šā jaunā darbības modeļa ievērojamais ārējais faktors, t. i., vajadzība pēc citādas, pastiprinātas pieejas, lai nodrošinātu milzīga atsevišķu paku skaita atbilstību, ko internalizētu mazumtirgotāji un starpnieki, kuri no tā gūst labumu. Tādējādi šāda apstrādes maksa būtu jāmaksā importētājam, t. i., tiešsaistes mazumtirgotājam vai starpniekam, nevis patērētājiem importētās pakas piegādes vietā.

Turklāt būtu jāņem vērā atziņas, kas gūtas saistībā ar risku, kas konstatēts prioritārajā kontroles jomā²⁵, kā arī tas, vai *EUCA* varētu atbalstīt efektīvāku muitas kontroli saskaņā ar tās pamatuzdevumu attiecībā uz operatīvo atbalstu dalībvalstu muitas dienestiem. Šajā nolūkā *EUCA* būs pienācīgi jāapriko darbības spēju ziņā, lai apmierinātu e-komercijas vajadzības un palielinātu importēto e-komercijas preču atbilstību.

Ņemot vērā milzīgo apjomu pieaugumu īsā laika periodā, kas turpina augt, un nekas neliecina par samazinājumu, Komisija ir gatava sadarboties ar likumdevējiem, lai līdz 2026. gadam “priekšlaikus” veiktu muitas reformu, cita starpā gatavojoties *EUCA* izveidei un veicot sagatavošanās darbus ES muitas datu centra darbībai, pienācīgi ņemot vērā pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas finansiālos ierobežojumus.

2.1.2. Skaidri noteikumi un atbildīga prakse vides aizsardzībai

ES ir arī jāpastiprina centieni samazināt ietekmi uz klimatu un vidi, kuru rada zemas vērtības ražojumu imports, ko tieši nosūta patērētājiem.

ES ekodizaina un energomarkējuma prasības mudina ražotājus ieviest jauninājumus un piegādāt efektīvākus ražojumus, dod iespēju patērētājiem izdarīt apzinātu izvēli un palīdz samazināt kopējo enerģijas patēriņu un emisijas. Tiek lēsts, ka neatbilstības dēļ katru gadu tiek zaudēti ieguvumi vairāk nekā 10 miljardu EUR apmērā²⁶.

Saskaņā ar Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu²⁷ (*ESPR*) tiks ieviestas vērienīgākas ilgtspējas prasības ES tirgū laistiem ražojumiem. Pirmo *ESPR* darba plānu ir paredzēts sagatavot 2025. gada aprīlī, un tajā tiks noteiktas prioritārās ražojumu grupas ilgtspējas prasību pieņemšanai, arī aspekti, kas saistīti ar ilgtspējīgas piegādes un atpakaļnosūtīšanas transporta iespējām. 2025. gada jūlijā tam sekos noteikumi par nerealizētu patēriņa preču iznīcināšanu, tostarp par nepārdotu tekstilizstrādājumu un apavu iznīcināšanas aizliegumu. Tekstilizstrādājumi būs viena no pirmajām ražojumu grupām, uz kurām attieksies deleģētais akts.

Prasības par paplašinātu ražotāja atbildību (PRA) ir iekļautas Regulā par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem²⁸, Regulā par baterijām un bateriju atkritumiem²⁹, Direktīvā par

²⁵ Sk. 2.2.1. iedaļu.

²⁶ Sk., piem., Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 2020/1 [ES rīcība ekodizaina un energomarkējuma jomā: nozīmīgs devums energoefektivitātes uzlabošanā, ko mazīna ievērojama kavēšanās un neatbilstība](#).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1781 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko izveido satvaru ekodizaina prasību noteikšanai ilgtspējīgiem produktiem, groza Direktīvu (ES) 2020/1828 un Regulu (ES) 2023/1542 un atceļ Direktīvu 2009/125/EK.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/40 (2024. gada 19. decembris) par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem.

elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem³⁰ un Regulā par fluorētām siltumnīcefekta gāzēm³¹. **Komisija aicina likumdevējus ātri pieņemt mērķorientētu Atkritumu pamatdirektīvas pārskatīto versiju**, ar ko jo īpaši ievieš PRA prasības attiecībā uz tekstilizstrādājumiem un apaviem.

Atkritumu pamatdirektīvas mērķtiecīgā pārskatīšanā kopā ar gaidāmo deleģēto aktu atbilstoši *ESPR* par tekstilizstrādājumu ilgtspējas kritērijiem tiks noteikti nepieciešamie elementi to finansiālo ieguldījumu ekomodulācijai, ko tie, kuri laiž tekstilizstrādājumus tirgū, veic PRA shēmās: jo lielāka ilgtspēja, jo zemākas maksas. Uz e-komercijas dalībniekiem no valstīm ārpus ES un no ES valstīm tiktu attiecināti tie paši noteikumi ar vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem un vienādiem stimuliem ilgtspējīgāku ražojumu laišana ES tirgū.

Komisija plāno ierosināt Aprites ekonomikas aktu un šajā kontekstā pētīs iespējas turpināt attīstīt PRA risinājumus, tostarp vienas pieturas aģentūru ražotāju reģistrācijai, turpmāku ES noteikumu saskaņošanu un PRA shēmu attiecināšanu uz citām ražojumu kategorijām. Strādājot pie Aprites ekonomikas akta priekšlikuma, Komisija īpašu uzmanību pievērš pasākumiem efektīvas izpildes panākšanai uz vietas.

Prasības, kas piemērojamas ražojumiem, iepakojumam un atkritumu apsaimniekošanai, būtu efektīvi jāizpilda arī tad, ja preces tiek laistas tirgū, izmantojot e-komerciju. Šajā nolūkā visā ES ir vajadzīgs **spēcīgs vides noteikumu izpildiestāžu tīkls**, arī inspektori un policija. Būtu jāpastiprina izpildes panākšanas centieni un sadarbība starp Eiropas izpildiestādēm.

Komisija pētīs veidus, kā nodrošināt, ka konkrētu patēriņa preču iznīcināšanas aizliegums un ar to saistītie pārredzamības pienākumi e-komercijai tiek piemēroti efektīvi, arī trešo valstu platformās. Tā arī palīdzēs dalībvalstīm un uzņēmējiem nodrošināt, ka viltotu preču iznīcināšana tiek izmantota tikai kā galējais līdzeklis, tā vietā koncentrējoties uz to sagatavošanu atkārtotai izmantošanai vai reciklēšanai³².

Komisija:

- aicina likumdevējus ātri pieņemt muitas reformas priekšlikumu un ir gatava sadarboties ar likumdevējiem, lai izpētītu turpmākus pasākumus, ar ko labāk novērst mazo sūtījumu milzīgā apjoma uzraudzības izmaksas, jo īpaši izmantojot e-komercijas preču jauno nediskriminējošo apstrādes maksu;
- plāno līdz 2025. gada aprīlim pieņemt pirmo rīcības plānu saskaņā ar Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu;
- aicina likumdevējus ātri pieņemt mērķorientētus grozījumus Atkritumu pamatdirektīvā. Komisija cieši sadarbosies ar dalībvalstīm, lai efektīvāk panāktu šīs direktīvas, Vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu direktīvas, Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu direktīvas un Produktu ilgtspējas ekodizaina regulas, Iepakojuma un iepakojuma atkritumu regulas un Bateriju regulas izpildi attiecībā uz trešo valstu e-komercijas mazumtirgotājiem;
- plāno ierosināt Aprites ekonomikas aktu, kurā tiks pētīts, kā turpināt attīstīt paplašināto

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1542 (2023. gada 12. jūlijs) par baterijām un bateriju atkritumiem.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/19/ES (2012. gada 4. jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA).

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/573 (2024. gada 7. februāris) par fluorētajām siltumnīcefekta gāzēm, ar kuru groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un atceļ Regulu (ES) Nr. 517/2014.

³² Komisijas Ieteikums (ES) 2024/915 (2024. gada 19. marts) par pasākumiem viltošanas apkarošanai un intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas uzlabošanai.

ražotāja atbildību un kā stiprināt izpildi.

2.2. Mērķtiecīgi pasākumi – importēto preču pastiprināta koordinēta kontrole

Kā steidzamu prioritāti Komisija atbalstīs virkni mērķtiecīgu darbību, kurās izmanto vairāku iestāžu spējas koordinēti panākt visu attiecīgo ES noteikumu izpildi, tādējādi gūstot tūlītējus rezultātus, kā arī turpmāku pierādījumu vākšanu un pastāvīgus centienus nodrošināt atbilstību ilgtermiņā.

2.2.1. Muitas prioritārās kontroles joma (PKJ) īstermiņa rezultātiem un koordinētām izpildes darbībām

Komisija koordinēs muitas kontroles prioritārās kontroles jomā (PKJ)³³, kas vērsta uz trešo valstu ražojumiem, kuri rada būtiskus drošības apdraudējumus, kuriem ir neatbilstības risks un kuri ir iegādāti tiešsaistes tirgotavās un nosūtīti tieši patērētājiem ES³⁴.

Saskaņā ar šo laikā ierobežoto darbību muitas dienesti sadarbībā ar tirgus uzraudzības iestādēm un citām kompetentajām iestādēm pastiprinās šo ražojumu importa kontroli, lai novērtētu to drošumu un atbilstību iekšējā tirgus tiesību aktiem, atklātu iespējamu nelikumīgu un bīstamu preču tirdzniecību un apmainītos ar informāciju par neatbilstību.

Tiešais mērķis ir novērst neatbilstību un nodrošināt, ka šie bīstamie un neatbilstīgie ražojumi netiek laisti tirgū, kā arī atturēt noziedzīgas organizācijas no e-komercijas kā kontrabandas ceļa izmantošanas. Šīs darbības laikā būtu jāvāc papildu pierādījumi par neatbilstīgiem ražojumiem un iesaistītajiem uzņēmējiem. Tās rezultātā nekavējoties būtu jānovērš neatbilstība un jānodrošina, ka šie bīstamie un neatbilstīgie ražojumi netiek laisti tirgū.

Apņemšanās un koordinācija starp iestādēm būs galvenie faktori, lai kontrole PKJ būtu sekmīga. Muitas dienesti mērķtiecīgi noteiks un apturēs attiecīgo sūtījumu izlaišanu. Tirgus uzraudzības iestādes kā eksperti savās attiecīgajās ražojumu jomās un vajadzības gadījumā kopā ar citām specializētajām iestādēm noteiks, vai kontrolētie ražojumi atbilst visiem attiecīgajiem tiesību aktiem. Visi esošie rīki un sistēmas būs jāizmanto koordinēti, lai atlasītu sūtījumus, apstrādātu lietas, konstatētu neatbilstību un veiktu turpmākus novērtējumus³⁵. Pamatojoties uz riska analīzi, kas izriet no šiem konstatējumiem, vajadzības gadījumā pēc rotācijas principa tiks pastiprinātas kontroles **attiecībā uz konkrētiem uzņēmējiem, precēm vai tirdzniecības plūsmām**. Jo augstāks neatbilstības līmenis, jo lielākam vajadzētu būt modrības līmenim turpmākajos posmos, lai uzlabotu izpildi un atturēšanu un tādējādi veicinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem, kuriem rodas atbilstības nodrošināšanas izmaksas.

Ja uzņēmējs nav veicis pienācīgus un samērīgus korektīvus pasākumus, lai izbeigtu neatbilstību, un neatbilstība šķiet sistemātiska, tirgus uzraudzības iestādes tiek aicinātas izmantot pieejamos korektīvos līdzekļus saskaņā ar Tirgus uzraudzības regulu, arī izņemt un atsaukt ražojumus, aizliegt tos darīt pieejamus tirgū, kā arī piemērot sodus, kas atspoguļo arī neatbilstības sistemātisko raksturu³⁶.

³³ Kā noteikts Savienības Muitas kodeksa 46. panta 3. punktā.

³⁴ Precīzs ražojumu saraksts tiks noteikts, vienojoties ar dalībvalstīm.

³⁵ Piem., muitas riska pārvaldības sistēma (CRMS2), Importa kontroles sistēma (IKS2), ES *Safety Gate*, tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēma (ICSMS), datorizētā sistēma, kas minēta Regulas (ES) 2017/625 133. panta 4. punktā (TRACES), un ātrās brīdināšanas sistēma pārtikas un barības jomā (RASFF).

³⁶ Sk. Regulas (ES) 2019/2020 par tirgus uzraudzību 16., 19. un 41. pantu.

Šo PKJ darbību atbalstītu Muitas ekspertu grupa³⁷, kas cieši sadarbosies ar kompetentajām tirgus uzraudzības iestādēm un jauno ekspertu grupu ES Robežu muitas aliansē (*EUCABET*).

Vienlaikus turpināsies tādas darbības kā Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai darbības, kuru mērķis ir apkarot krāpšanas modeļus e-komercijā, piemēram, ar *IOSS* saistīto noteikumu ļaunprātīgu izmantošanu.

Vidējā termiņā PKJ darbību laikā savāktie fakti un pierādījumi būtu jādara zināmi plašākam iestāžu lokam un jāatbalsta koordinētas izpildes panākšanas darbības starp muitas, tirgus uzraudzības, vides, patērētāju aizsardzības un digitālo pakalpojumu iestādēm. Jo īpaši PKJ darbības varētu atbalstīt Digitālo pakalpojumu akta izpildi un Patērētāju drošības tīkla (*CSN*) darbības.

PKJ konstatējumi būtu jāņem vērā arī trešajā daudzgadu finansiālā atbalsta instrumenta muitas kontroles iekārtām darba programmā³⁸, ko plānots pieņemt 2025. gadā, ieskaitot īpašu uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus par e-komerciju, kura budžets būs 100 miljoni EUR³⁹.

Komisija aicina visas dalībvalstis piedalīties PKJ un publicēs publisku ziņojumu par gūto pieredzi un konstatējumiem.

2.2.2. Kopīgi izpildes pasākumi attiecībā uz ražojumu drošumu, viltošanas apkarošanu un drošības uzlabošanu

Tirgus uzraudzības regula un Produktu vispārējā drošuma regula nodrošina tirgus uzraudzības iestādēm dalībvalstīs nepieciešamās izpildes pilnvaras, arī attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem ražojumiem. Tās var, piemēram, izdot izņemšanas rīkojumus bīstamu vai neatbilstīgu ražojumu izņemšanai no tiešsaistes veikaliem un tiešsaistes tirgotavām. Par ražojumiem, attiecībā uz kuriem veic izmeklēšanu, un saistītajiem pasākumiem jāziņo tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēmā (*ICSMS*), un par pasākumiem, kas veikti attiecībā uz nedrošiem ražojumiem, dalībvalstīm jāziņo ES *Safety Gate*⁴⁰ – ātrās brīdināšanas sistēmai bīstamu nepārtikas preču jomā, ko pārvalda Komisija.

Mācoties no pirmās PKJ gūtās pieredzes, Komisija sāks īpašu **saskaņotu rīcību ražojumu drošuma jomā (*CASP*)**, kas būs pieejama visām dalībvalstīm, lai uzlabotu **strukturālo sadarbību starp muitas un tirgus uzraudzības iestādēm** attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem ražojumiem vai ražojumu kategorijām, kopīgi novērtētu risku un noteiktu piemērotus korektīvos pasākumus. Turklāt Komisija 2025. gadā Patērētāju drošības tīkla ietvaros arī ierosinās veikt Patērētāju drošības tīkla **kopīgas ražojumu testēšanas darbības**, kas arī ļautu tirgus uzraudzības iestādēm ņemt ražojumu paraugus tiešsaistē, izmantojot slēptu identitāti. **Komisija aicina dalībvalstis nodrošināt to aktīvu dalību šajās darbībās.**

2025. gada otrajā ceturksnī **Patērētāju drošības tīkls** veiks savu pirmo ražojumu drošuma kontrolreidu⁴¹, lai pārbaudītu un panāktu atbilstību ražojumu aprakstiem to ražojumu

³⁷ Muitas ekspertu grupas Kontroles un riska pārvaldības nodaļa, kuras sastāvā ir dalībvalstu riska pārvaldības eksperti, tiekoties ar tirgus uzraudzības iestādēm.

³⁸ Pirmajās divās daudzgadu darba programmās (attiecīgi 2021.–2022. gadam un 2023.–2024. gadam) Komisija jau ir piešķīrusi vairāk nekā 550 miljonus EUR robežšķērsošanas vietām un muitas laboratorijām. Izmantojot vairāk nekā 440 miljonus EUR, kas joprojām ir pieejami saskaņā ar pašreizējo DFS, programma turpinās atbalstīt e-komerciju un uzskatīt to par prioritāti. Lai vēl vairāk pastiprinātu šādu kontroli, tiks uzsvērti arī sadarbības (informācijas apmaiņa) un aprīkojuma koplietošana ar citām iestādēm (jo īpaši tirgus uzraudzības iestādēm).

³⁹ Finansējums ir paredzēts, lai finansētu e-komercijas kontroles pasākumus, ko veic ES muitas dienesti, taču atbalsttiesīgs ir arī aprīkojums, ko kopīgi izmanto muitas un tirgus uzraudzības vai veselības aizsardzības iestādes.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/safety-gate/#/screen/home>.

⁴¹ Vienlaicīgas koordinētas kontroles darbības.

kategorijās, kuri visbiežāk tiek pasūtīti tiešsaistē. Izmantojot Komisijas nodrošināto ES *eSurveillance* rīku, iestādes koncentrēsies uz to, cik pilnīga ir ražojuma aprakstā iekļautā informācija par drošumu, arī informācija par ES atbildīgo personu, un uz tādu ražojumu atklāšanu, par kuriem jau ir paziņots ES *Safety Gate*.

Komisija arī strādā pie tā, lai stiprinātu **Eiropas Muitas laboratoriju tīklu (CLEN)**⁴², kas ir būtisks tirgus uzraudzības, veselības aizsardzības un muitas iestāžu darba atbalstam. Tā arī veido **ES testēšanas iestādes** saskaņā ar Tirgus uzraudzības regulu, lai uzlabotu dalībvalstu tirgus uzraudzības iestāžu ražojumu testēšanas spējas⁴³.

Attiecībā uz jaunajām darbībām, kas vērstas pret viltotiem un citiem nelikumīgiem ražojumiem, Komisija atbalsta gatavošanos jaunajai Eiropas daudzdisciplīnu platformai pret noziedzības draudiem (EMPACT) 2026.–2029. gadam. Tam būtu jāstiprina koordinācija starp tiesībaizsardzības iestādēm, tostarp policiju, muitu, prokuratūru, lai cīnītos pret kaitīgiem, neatbilstīgiem un nelikumīgiem ražojumiem, kas saistīti ar noziedzīgu darbību. Turklāt **Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF)** turpina izmeklēt patērētāju veselībai un drošībai kaitīgu viltotu preču krāpniecisku importu, izmantojot e-komerciju.

Komisija arī atbalsta Eiropas inovāciju (Eiropas novatoru, rūpniecības nozares un iestāžu konsorcijs), lai izstrādātu inovatīvas Eiropas tehnoloģijas e-komercijas drošībai⁴⁴.

Komisija:

- rosina sadarbībā ar tirgus uzraudzības iestādēm noteikt prioritāru kontroles jomu (PKJ) attiecībā uz e-komercijas importu, kas tiek tieši nosūtīts patērētājiem, un vidēja termiņa mērķi, kas palīdzētu koordinēti piemērot plašāku noteikumu kopumu, tostarp digitālo regulējumu. Komisija aicina visas dalībvalstis piedalīties un publicēs publisku ziņojumu par gūto pieredzi un konstatējumiem;
- atbalsta jaunu saskaņotu rīcību ražojumu drošuma jomā un citas kopīgas tirgus uzraudzības darbības, kas vērstas uz ražojumu drošumu e-komercijā, un aicina dalībvalstis aktīvi piedalīties;
- saskaņā ar nākamā *EMPACT* cikla prioritātēm pievēršas cīņai pret nelikumīgu preču tirdzniecību, kā arī tādu preču tirdzniecību, ar kurām tiek pārkāpti ar aprites ekonomiku, tostarp e-komerciju, saistītie tiesību akti.

2.3. ES tiesību aktu stingra izpilde, aizsargājot patērētājus tiešsaistē

ES ir visaptverošs noteikumu kopums patērētāju aizsardzībai tiešsaistē, kas ir unikāls visā pasaulē, un tajā ir noteikti ļoti skaidri pienākumi tiešsaistes tirgotavām. Patērētāju tiesību aizsardzības *acquis*, kā arī jaunā Digitālo pakalpojumu akta un Digitālo tirgu akta izpilde ir augsta Komisijas prioritāte. Būtiska nozīme ir koordinētām darbībām un ciešai sadarbībai

⁴² Cilvēkresursu un tehnisko resursu racionalizēta, koordinēta un optimizēta izmantošana ES muitas laboratorijās, kas galvenokārt nodarbojas ar nelikumīgām zālēm un narkotikām, kā arī ar pārtiku un dzērieniem, tekstilizstrādājumiem vai citiem rūpnieciski ražotiem izstrādājumiem, plastmasu un citām ķīmiskām vielām.

⁴³ Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1020 21. pantu vairākās ražojumu nozarēs ir izraudzītas ES testēšanas iestādes, tostarp rotaļlietu, radioiekārtu un ekodizaina/energomarķējuma jomā.

⁴⁴ Tas ietver ES finansētus pētniecības projektus *PARSEC* (Paku un vēstuļu drošība pasta un eksprespasta kurjera plūsmām), *iFLOWS* (Progresīvas tehnoloģijas nelikumīgu materiālu skenēšanai un atklāšanai pasta pakalpojumiem un kurjeru plūsmām) un *ODYSSEUS*.

starp iestādēm, kā arī visām ieinteresētajām personām, kā to apliecina nesenās izmeklēšanas⁴⁵, kā arī tādiem satvariem kā ES rīkkopa cīņai pret viltošanu⁴⁶.

2.3.1. Tiešsaistes tirgotavu pienākumi – Digitālo pakalpojumu akts

Digitālo pakalpojumu aktā (DPA) ir paredzēti ES mēroga noteikumi tiešsaistes starpniekiem, tostarp tiešsaistes tirgotavām, kas ļauj saistīties pārdevējiem un patērētājiem. Noteikumu mērķis ir nodrošināt, ka tirgotāji tiešsaistes tirgotavās var pārdot tikai tādus ražojumus, kas atbilst attiecīgajām ražojumu drošuma un citām prasībām.

Tiešsaistes tirgotavām ir pienākums cīnīties pret nelikumīgām precēm, kas tiek piedāvātas, izmantojot to pakalpojumus. Tas ietver, piemēram, pienākumu ieviest lietotājam ērtus paziņošanas un rīcības un sūdzību mehānismus, pienākumu sadarboties ar uzticamiem signalizētājiem, maldinošu saskarņu aizliegumu, noteikumus par reklāmu un detalizētus pārredzamības pienākumus, arī attiecībā uz to, kā ražojumi tiek ieteikti patērētājiem.

Tām ir arī pienākums **“pazīt savu komerc klientu”**, kam jāattur neatbilstīgos pārdevējus no savu ražojumu piedāvāšanas ES caur tirgotavās, un sniegt praktisku atbalstu tādu tirgotāju izsekošanā, kuri nepiemēro ES noteikumus. Praksē tirgotavām ir jāveic informācija par tirgotājiem, pirms tie savus ražojumus piedāvā platformā. Tā ietver, piemēram, tirgotāja identitāti un kontaktinformāciju, informāciju par tā maksājumu kontu, tirdzniecības reģistrācijas datus un pašsertifikāciju, saskaņā ar kuru tirgotāji drīkst piedāvāt tikai tādus ražojumus, kas atbilst ES noteikumiem. Līdz 2025. gada 17. februārim tirgotavām vajadzētu būt pabeigušām darbu, lai apkopotu un novērtētu informāciju no tirgotājiem, kas jau darbojās to platformā gadu iepriekš, t. i., 2024. gada 17. februārī. Tām ir pastāvīgi jāpieprasa informācija un jāveic līdzīgas pārbaudes katram tirgotājam, kas pievienojas platformai, pirms tas var piedāvāt ražojumus ES.

Veicot savu uzraudzības funkciju, Komisija īpaši rūpīgi uzrauga šā pienākuma īstenošanu, jo tas ir galvenais instruments, lai atturētu negodīgus pārdevējus no patērētāju mērķtiecīgas uzrunāšanas ES. No tirgotāja savāktā informācija ir būtiska ne tikai patērētājiem, bet arī pašas platformas korektīvajiem pasākumiem, piemēram, tādu tirgotāju darbības apturēšanai, kuri atkārtoti piedāvā nelikumīgas preces. Turklāt tā var palīdzēt arī kompetentajām iestādēm, piemēram, uzraugot ražojumu drošuma noteikumu ievērošanu. DPA atvieglo kompetento tiesu vai administratīvo iestāžu izdoto rīkojumu izpildi nolūkā izņemt nelikumīgu saturu, arī pārdevēju piedāvātus nelikumīgus ražojumus.

Tirgotavām ir arī jānodrošina integrēta atbilstība, t. i., to saskarnei ir jāļauj tirgotājiem sniegt visu prasīto informāciju pirms līguma noslēgšanas, kā arī citu informāciju par atbilstību un ražojumu drošumu saskaņā ar piemērojamajiem Savienības tiesību aktiem. Tām ir arī jāinformē patērētāji, ja viņi, izmantojot to pakalpojumu, ir iegādājušies nelikumīgu ražojumu.

25 tiešsaistes platformas, tostarp vairākas tiešsaistes tirgotavas⁴⁷, Komisija noteica par ļoti lielām tiešsaistes platformām un meklētājprogrammām⁴⁸ pēc tam, kad tās ES vidēji bija sasniegušas vairāk nekā 45 miljonus saņēmēju mēnesī. Tām ir jāievieš stingri pasākumi, lai novērtētu un mazinātu risku, ko rada to pakalpojumu izstrāde, darbība un izmantošana. Tas ietver nepieciešamību novērtēt un mazināt risku, kas saistīts ar neatbilstīgu preču izplatīšanu,

⁴⁵ Sk. Eiropas Komisijas koordinēto izmeklēšanu pret *Temu*, ko veic saskaņā ar Digitālo pakalpojumu aktu un kopā ar Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības (CPC) tīklu atbilstoši patērētāju tiesību aizsardzības noteikumiem, 16. lpp. tālāk tekstā.

⁴⁶ Komisijas Ieteikums (ES) 2024/915 (2024. gada 19. marts) par pasākumiem viltošanas apkarošanai un intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas uzlabošanai.

⁴⁷ *Amazon, AliExpress, Apple AppStore, Booking, Google Shopping, Google Play, SHEIN, Temu un Zalando.*

⁴⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses>.

ES augstā patērētāju aizsardzības līmeņa apdraudējumu vai risku, kas saistīts ar sabiedrības veselību, nepilngadīgajiem un personu fizisko labsajūtu.

Komisija par augstu prioritāti uzskata izpildes darbības, kas saistītas ar šādiem riskiem noteiktajās tiešsaistes tirgotavās, un uzlabo sadarbību un koordināciju ar valstu kompetentajām iestādēm.

Komisija ir sākusi izmeklēšanas darbības saskaņā ar DPA attiecībā uz SHEIN⁴⁹ un Amazon⁵⁰ un 2024. gada 14. martā oficiāli uzsāka tiesvedību pret AliExpress⁵¹ un 2024. gada 31. oktobrī – pret Temu⁵². Pēdējo no šīm izmeklēšanām papildina arī koordinēta rīcība Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības (CPC) tīkla ietvaros⁵³.

Komisija turpinās uzraudzīt atbilstību un vajadzības gadījumā sāks tiesvedību, kuras ietvaros tā varētu koncentrēties uz visietekmīgākajiem pasākumiem, piemēram, pienākumiem “pazīsti savu komerciālo klientu”, tiešsaistes tirgotavu sistemātisku atbilstību izņemšanas vai informācijas rīkojumiem, kas saņemti no kompetentajām iestādēm, atbalstot to koordinēto rīcību un to tiesību aktu piemērošanu, kuru izpildi tās panāk. Komisija īpašu uzmanību pievērš dažu tirgotavu hibrīdiskajam uzņēmējdarbības modelim, t. i., gadījumiem, kad tās darbojas par starpniekiem un pašas ir arī tiešie pārdevēji vai kontrolē pārdevējus⁵⁴.

Komisija balstīsies arī uz koordinētām darbībām, piemēram, PKJ un darbībām, kas veiktas kopā ar Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības (CPC) tīklu, un ņems vērā to konstatējumus, kas ir būtiski tās izmeklēšanām saskaņā ar DPA.

Tā arī centīsies uzlabot savas spējas, noslēdzot nolīgumus ar citām Savienības struktūrām, birojiem un aģentūrām ar attiecīgām speciālajām zināšanām, piemēram, darba vienošanos ar ES Intelektuālā īpašuma biroju (EUIPO), lai atbalstītu tās izpildes darbības attiecībā uz e-komercijas platformām, kas var radīt sistēmisku risku, pārpludinot Savienību ar viltotām precēm.

Ir būtiski, lai visā ES tiktu izveidots **spēcīgs izpildiestāžu tīkls**, saskaņojot to centienus, apmainoties ar informāciju, racionalizējot darbības un pastiprinot izpildes panākšanas darbību un regulatīvās uzraudzības vispārējo ietekmi. Dalībvalstīs digitālo pakalpojumu koordinatori (DPK) ir kompetenti attiecībā uz DPA izpildi. **Būtu efektīvi jāiesaista arī citas kompetentās iestādes**, īpaši tās, kurām ir speciālās zināšanas un attiecīgās kompetences ražojumu drošuma, atbilstības un patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Kopš 2024. gada februāra, kad Eiropas Digitālo pakalpojumu padome sāka darbu, tā ir kļuvusi par būtisku regulatoru tīklu, kas veicina sadarbību un kam ir īpaša patērētāju tiesību aizsardzības darba grupa, kura nodrošina saikni ar Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības (CPC) tīklu.

Lai jēgpilnāk iegūtu pierādījumus, dažas dalībvalstis ir uzņēmušās iniciatīvu veidot starpnozaru sadarbību, izmantojot **e-komercijas darba grupu valsts līmenī**, kuras sastāvā ir

⁴⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lv/news/commission-requests-information-online-marketplaces-temu-and-shein-compliance-digital-services-act>.

⁵⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lv/news/commission-sends-request-information-amazon-under-digital-services-act>.
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/lv/news/commission-requests-information-amazon-under-digital-services-act>.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lv/news/commission-opens-formal-proceedings-against-aliexpress-under-digital-services-act>.

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lv/news/commission-opens-formal-proceedings-against-temu-under-digital-services-act>.

⁵³ Sk. tālāk tekstā un https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_24_5707.

⁵⁴ Attiecībā uz ražojumiem, ko tieši pārdod tiešsaistes tirgotava, vai ja tā kontrolē pārdevēju, pakalpojumu sniedzēju var uzskatīt par atbildīgu par nelikumīgu ražojumu pārdošanu saskaņā ar DPA 6. pantu.

DPK, patērētāju aizsardzības un tirgus uzraudzības iestādes un muitas dienesti. Komisija ir gatava atbalstīt šādu darba grupu izveidi visās dalībvalstīs 2025. gadā ar DPA amatpersonu palīdzību, kas izvietotas Komisijas pārstāvniecībās, un nodrošināt, ka tās sniedz ieguldījumu **Eiropas Digitālo pakalpojumu padomes** darbā un valstu un Komisijas izpildes darbībās saskaņā ar DPA.

Līdztekus šiem centieniem Komisija līdz 2025. gada novembrim arī izvērtēs, kā **DPA mijiedarbojas ar citiem tiesību aktiem, piemēram, patērētāju aizsardzības normu kopumu un ražojumu drošuma noteikumiem**⁵⁵. Vajadzības gadījumā šim ziņojumam var pievienot priekšlikumu par esošo noteikumu vienkāršošanu.

2.3.2. Tirgotāju un citu tiešsaistes uzņēmumu pienākumi – patērētāju tiesību aizsardzības noteikumu veicināšana un izpildes panākšana

Neatkarīgi no tā, vai tirgotāji veic pārdošanu tiešsaistes tirgotavās, tiem tirgotājiem, kas piedāvā savas preces un pakalpojumus ES, tostarp tiem, kas veic uzņēmējdarbību trešās valstīs, ir jāievēro ES patērētāju tiesību aizsardzības tiesību akti⁵⁶. Noteikumus piemēro gan tiešsaistē, gan bezsaistē, un tie nodrošina visaugstākā patērētāju aizsardzības standarta ievērošanu, piemēram, pasargājot patērētājus ES no krāpnieciskas prakses un krāpšanas un ļaujot patērētājiem pieņemt apzinātus lēmumus un izvairīties no slēptām izmaksām un riska.

Turklāt tiešsaistes tirgotavas var ietekmēt patērētāju lēmumus, izmantojot savas saskarnes, cita starpā nosakot meklēšanas rezultātu ranžējumu, sniedzot ieteikumus, kā arī izmantojot maldinošas saskarnes, atkarību izraisošu dizainu un agresīvu vai nepieprasītu personalizētu reklāmu. **DPA** aizliedz maldinošu saskarņu izmantošanu tiešsaistes tirgotavās un reglamentē citu veidu praksi, nosakot pienākumus, piemēram, attiecībā uz to saskarņu un to ieteikumu sistēmu izstrādi, pieprasot informācijas atklāšanu patērētājiem un aizliedzot tām piedāvāt noteiktu veidu personalizētas reklāmas.

Uz tiešsaistes tirgotavām attiecas arī vispārējie ES patērētāju tiesību aizsardzības noteikumi, kas ir piemērojami visiem tirgotājiem un aizliedz negodīgu komercpraksi, kas traucē patērētājiem izdarīt izvēli. Digitālā taisnīguma atbilstības pārbaudē⁵⁷ tika secināts, ka patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktu pieeja, kas lielā mērā balstīta uz principiem, nenodrošina pietiekamu juridisko noteiktību attiecībā uz to piemērošanu digitālajā vidē papildus DPA. Komisija plāno ierosināt **Digitālā taisnīguma aktu**, lai mērķtiecīgi pastiprinātu patērētāju tiesību aizsardzību, konkretizējot esošo patērētāju tiesību aizsardzības noteikumu principus un novēršot konstatētās nepilnības.

Valsts patērētāju tiesību aizsardzības iestādes vai valsts tiesas atbild par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Tās var, piemēram, izdot rīkojumu labot, atspējot vai dzēst tīmekļvietnes vai sociālo mediju kontus, kuros notiek krāpšana, un izdot rīkojumu slēgt to tirgotāju kontus, kuri nesadarbojas.

⁵⁵ Kā noteikts DPA 91. pantā.

⁵⁶ Piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīva 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem, Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām, Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīva 98/6/EK par patērētāju aizsardzību, norādot patērētājiem piedāvāto produktu cenas, Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. maija Direktīva (ES) 2019/771 par atsevišķiem preču pārdošanas līgumu aspektiem, ar kuru groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu 2009/22/EK un atceļ Direktīvu 1999/44/EK.

⁵⁷ [Komisijas dienestu darba dokuments “ES patērētāju aizsardzības tiesību aktu par digitālo taisnīgumu atbilstības pārbaude | Eiropas Komisija.](#)

Komisija sadarbojas ar **Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības (CPC) iestāžu tīklu**, kas atbild par ES patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktu izpildi. Komisija var brīdināt *CPC* tīklu, ja ir pamatotas aizdomas, ka ir noticis ES tiesību aktu pārkāpums. Komisija koordinē šādas darbības, ja ir skarta liela daļa ES patērētāju. *CPC* tīkls ir veicis vairākas darbības⁵⁸ un var ierosināt jaunas darbības, kas vērstas pret e-komercijas tirgotājiem saskaņā ar Regulu par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Šajā kontekstā pret *Temu* ir uzsākta procedūra.

***CPC* tīkls un Komisija 2025. gada 3. februārī arī informēja SHEIN par koordinētas darbības uzsākšanu**, lai izmeklētu tiešsaistes tirgotavas un e-mazumtirgotāja atbilstību konkrētiem pienākumiem, kas noteikti ES patērētāju tiesību aizsardzības aktos⁵⁹. Pašlaik notiekošo *CPC* tīkla kopīgo izmeklēšanu koordinē Komisija.

Koordinēti centieni – DPA un *CPC* lietas pret *Temu*

Nesenās izmeklēšanas pret *Temu* parāda, kā DPA, *CPC* un regulatīvie instrumenti var viens otru pastiprināt un kā iestādes var izmantot savas pilnvaras, lai efektīvi rīkotos.

Komisija 2024. gada 31. oktobrī uzsāka izmeklēšanu pret *Temu*⁶⁰ saistībā ar aizdomām par DPA pārkāpumiem, tostarp riska noteikšanas un riska mazināšanas pasākumu trūkumu, lai ierobežotu iepriekš apturētu negodīgu tirgotāju atkārtotu parādīšanos vai neatbilstīgu preču atkārtotu parādīšanos; risku, kas saistīts ar atkarību izraisošu pakalpojuma dizainu, tostarp spēlēm līdzīgām atlīdzības programmām, kā arī *Temu* sistēmām, kas ieviestas, lai mazinātu risku, kas izriet no šāda atkarību izraisoša dizaina un uzspiestas pārdošanas, cita starpā izmantojot maldinošas saskarnes, kas varētu negatīvi ietekmēt personas fizisko un garīgo labsajūtu; ieteikumu sistēmām, tostarp vismaz vienas viegli pieejamas opcijas nodrošināšanu, kuras pamatā nav profilēšana; un pienākumu nodrošināt pētniekiem piekļuvi datiem.

Komisijas izmeklēšana turpinās, un to atbalsta muita, tirgus uzraudzības iestādes un patērētāju tiesību aizsardzības iestādes ar Eiropas Digitālo pakalpojumu padomes starpniecību. Izmeklēšanas gaitā ir arī ņemtas vērā *Temu* atbildes uz Komisijas informācijas pieprasījumiem, kā arī trešo personu iesniegtie pierādījumi par kontrolpirkumiem un patērētāju sūdzībām⁶¹. Ja Komisija secinātu, ka platforma pārkāpj DPA, pakalpojumu sniedzējam cita starpā tiktu piemēroti iespējami naudas sodi, kas varētu sasniegt 6 % no tā globālā apgrozījuma.

Pēc kopīgās izmeklēšanas, ko veica *CPC* tīkls un koordinēja Komisija, *CPC* tīkls 2024. gada 8. novembrī paziņoja⁶² *Temu* par vairākiem prakses veidiem, kas tika uzskatīti par tādiem, kas neatbilst ES patērētāju tiesību aizsardzības aktiem. Tie ietver praksi, kas saistīta ar viltus atlaidēm, maldinošām saskarnēm, lai izdarītu spiedienu uz patērētājiem, piespiedu spēliskošanu, trūkstošu un maldinošu informāciju, viltus atsauksmēm un slēptu kontaktinformāciju. *CPC* tīkls uzdeva *Temu* ierosināt saistošus pasākumus, ar kuru palīdzību uzņēmums risinās šīs problēmas.

CPC tīkls arī pieprasīja informāciju no *Temu*, lai novērtētu uzņēmuma atbilstību citiem pienākumiem, kas noteikti saskaņā ar ES patērētāju tiesību aizsardzības aktiem, piemēram,

⁵⁸ Piemēram, *CPC* koordinētas darbības pret *AliExpress* vai *Wish*: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/market-places-and-digital-services_lv#aliexpress-and-wish.

⁵⁹ Negodīgas komercprakses direktīva, Patērētāju tiesību aizsardzības direktīva, Negodīgu līguma noteikumu direktīva, Cenu norādīšanas direktīva un E-komercijas direktīva. Šādas koordinētas darbības uzsākšana neskar vēlāk pieņemtos secinājumus.

⁶⁰ Sk. 14. lpp. iepriekš.

⁶¹ *Temu* ierobežošana | *BEUC*.

⁶² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_24_5707.

pienākumu skaidri informēt patērētājus par to, vai produkta pārdevējs ir tirgotājs, lai nodrošinātu, ka informācija par ražojumu ranžējumu, atsauksmēm un reitingiem patērētājiem netiek sniegta maldinošā veidā, ka par cenu samazinājumiem tiek paziņots un tie tiek aprēķināti pareizi, kā arī lai nodrošinātu, ka jebkādas vidiskuma norādes ir precīzas un pamatotas.

Temu atbildes uz konstatējumiem un CPC tīkla uzdotajiem jautājumiem pašlaik tiek izvērtētas.

Komisija joprojām ir apņēmības pilna atbalstīt un koordinēt CPC tīkla veikto izpildes panākšanas darbu, izmantojot visus pieejamos rīkus. Piemēram, tās pierādījumu vākšanas rīkkopas **eLab** MI spējas tiks izmantotas, lai veiktu vienlaicīgas automatizētas pārbaudes lielākajās tiešsaistes tirgotavās. Komisija plāno šādu pārbažu rezultātus darīt zināmus CPC tīklam, kas var nolemt veikt turpmākus izpildes panākšanas pasākumus saskaņā ar CPC regulu.

Saskaņā ar konstatējumiem tās nesenajā ziņojumā⁶³ par **Regulas par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā (CPC regula)** piemērošanu Komisija apsver regulas pārskatīšanu⁶⁴, lai vēl vairāk stiprinātu ES patērētāju tiesību aizsardzības aktu izpildi, jo īpaši attiecībā uz plaši izplatītu nelikumīgu praksi, neatkarīgi no tā, vai pārkāpēji ir reģistrēti Savienībā vai ārpus tās, nolūkā nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

2.3.3. Strīdu izšķiršana e-komercijas jomā

Neraugoties uz visiem centieniem, nenovēršami radīsies dažas situācijas, kad ES tiks iegādātas neatbilstīgas preces, un ir svarīgi, lai patērētājiem būtu piekļuve jēgpilnai tiesiskajai aizsardzībai. Jaunais atbildības par ražojumu regulējums attiecībā uz defektīviem ražojumiem, kas pieņemts 2024. gada oktobrī, būs piemērojams no 2026. gada beigām⁶⁵ un nodrošinās, ka par ražojumiem vienmēr kāds atbild, ja ražotājs nav reģistrēts ES. DPA arī nodrošina rīkus patērētājiem un viņu pārstāvjiem, lai tiešsaistes tirgotavās norādītu uz nelikumīgām precēm un pieprasītu tiesisko aizsardzību.

Turklāt **Komisija ierosināja pārskatīt Direktīvu par strīdu alternatīvu izšķiršanu (SAI)**⁶⁶, lai nodrošinātu, ka tiesību akti par strīdu izšķiršanu ārpus tiesas kārtībā ir piemēroti digitālajam laikmetam, arī gadījumos, kad strīdos ir iesaistīti trešo valstu tirgotāji. **Komisija aicina likumdevējus ātri pieņemt pārskatīto SAI direktīvu**, kā arī pievienoto **ieteikumu**, kas veicina tādu strīdu izšķiršanas procedūru augstas kvalitātes kritērijus, ko piedāvā tiešsaistes tirgotavas un Savienības arodpavienības⁶⁷.

2.3.4. Uzņēmējdarbības iespēju pavēršana alternatīviem uzņēmumiem, lai sasniegtu ES patērētājus tiešsaistē – Digitālo tirgu akts

Eiropas MVU ir kļuvuši ļoti atkarīgi no tiešsaistes platformām, tostarp tiešsaistes tirgotavām. Digitālo tirgu akts (DTA) paver iespējas alternatīviem uzņēmumiem, tostarp mazām tiešsaistes tirgotavām, kļūt par nākamo populāro platformu. Lai tā būtu reāla iespēja,

⁶³ https://commission.europa.eu/document/download/569266a1-22d9-4871-a143-a3671b417507_lv?filename=Report%20B3%20cpc.pdf.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13535-Consumer-protection-strengthened-enforcement-cooperation_lv.

⁶⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/2853 (2024. gada 23. oktobris) par atbildību par defektīviem produktiem un Padomes Direktīvas 85/374/EEK atcelšanu.

⁶⁶ Priekšlikums – Direktīva, ar ko groza Direktīvu 2013/11/ES par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu, kā arī Direktīvas (ES) 2015/2302, (ES) 2019/2161 un (ES) 2020/1828.

⁶⁷ Komisijas Ieteikums (ES) 2023/2211 (2023. gada 17. oktobris) par kvalitātes prasībām strīdu izšķiršanas procedūrām, ko piedāvā tiešsaistes tirdzniecības vietas un Savienības arodsociācijas.

uzņēmumiem, piemēram, ir jāspēj pārvietoties no vienas platformas uz otru, nezaudējot savus datus. DTA uzliek vārtziņiem⁶⁸ pienākumu nodrošināt reāllaika un pastāvīgu datu pārnesamību galalietotājiem un pilnvarotām trešām personām, kā arī piekļuvi datiem komerciālajiem lietotājiem un pilnvarotām trešām personām.

Komisija par prioritāti noteiks efektīvu izpildi un uzraudzību saskaņā ar savām DTA norādītajām pilnvarām attiecībā uz vārtziņiem, arī attiecībā uz praksi, kas ietekmē Eiropas e-komercijas nozari, lai nodrošinātu, ka minētie vārtziņi ievēro savus pienākumus ieviest pasākumus, kas ļauj izpildīt DTA prasības. Komisija izmantos visus DTA rīkus, tostarp attiecīgā gadījumā ekspertu un revidentu nolīgšanu, lai piekļūtu vārtziņu algoritmiem un uzraudzītu to atbilstību.

Komisija:

- turpinās par prioritāti noteikt izpildes darbības saskaņā ar Digitālo pakalpojumu aktu (DPA) attiecībā uz lielāko tiešsaistes tirgotavu atbilstību. Komisija pastiprinās savas DPA noteiktās uzraudzības darbības, stiprinās savas spējas un partnerības ar ES aģentūrām, piemēram, *EUIPO*, un kopā ar kompetentajām iestādēm piedalīsies koordinētās darbībās;
- aicina dalībvalstis iecelt kompetentās iestādes un izveidot e-komercijas darba grupas, atbalstot DPA īstenošanu un koordinētas darbības saskaņā ar citiem tiesiskajiem regulējumiem. Komisija atbalstīs dalībvalstis, izmantojot jaunās DPA amatpersonas savās pārstāvniecībās, kā arī koordināciju Eiropas Digitālo pakalpojumu padomē;
- izvērtēs, kā DPA mijiedarbojas ar citiem tiesību aktiem;
- turpinās atbalstīt Patērētāju aizsardzības koordinācijas tīklu, tostarp izmantojot tās pierādījumu vākšanas rīkkopu *eLab*;
- turpinās darbu pie Regulas par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā iespējamās pārskatīšanas;
- aicina likumdevējus ātri pieņemt pārskatīto Direktīvu par strīdu alternatīvu izšķiršanu;
- par prioritāti noteiks Digitālo tirgu akta izpildi attiecībā uz to, kā digitālie vārtziņi ietekmē e-komercijas nozari.

2.4. Labākas uzraudzības spējas, izmantojot digitālos rīkus

Digitālie risinājumi var būt galvenie e-komercijas vides uzraudzības veicinātāji, atbalstot iestādes un likumīgus tirgus dalībniekus un nodrošinot atbilstību ES tiesību aktiem.

Pirmkārt, Komisija par prioritāti izvirza digitālās ražojuma pases (DPP) efektīvu īstenošanu, kā paredzēts Produktu ilgtspējas ekodizaina regulā (*ESPR*), Bateriju regulā un citos attiecīgajos nozaru tiesību aktos. Laika gaitā lielākajai daļai fizisko preču, kas laistas ES tirgū vai nodotas ekspluatācijā, būs vajadzīga DPP. *ESPR* paredz pieņemt nozaru deleģētos aktus, ar kuriem pakāpeniski noteiks ekodizaina prasības un ieviesīs DPP konkrētām ražojumu grupām. Pirmais darba plāns, kurā būs uzskaitīti ražojumi, kam nākamajos gados tiks piešķirta prioritāte, tiks pieņemts 2025. gada aprīlī. Tas nodrošinās vēl nepieredzētu pārredzamību un izsekojamību visās ražojumu vērtības ķēdēs un sniegs būtisku informāciju, piemēram, par ražojuma tehnisko sniegumu, izcelsmi, materiāliem, ietekmi uz vidi un remontēšanas, reciklēšanas un likvidēšanas ieteikumiem, izmantojot sistēmu, kas iesaistītajiem uzņēmumiem rada minimālu administratīvo slogu.

⁶⁸ To vidū, piem., *Google Shopping*, *Amazon Marketplace*, *Meta Marketplace*. Pilnu noteikto vārtziņu sarakstu sk. vietnē [DTA noteiktie vārtziņi](#).

Komisija arī centīsies ierosināt **DPP sistēmas atkārtotu izmantošanu citās politikas jomās, izmantojot to kā piekļuves punktu turpmākai ar ražojumu saistītai informācijai un dokumentiem, piemēram, atbilstības sertifikātiem.**

DPP kopā ar ES vienloga vidi muitas jomā un vēlāk ES muitas datu centru arī **vienkāršos muitas dienestu, tirgus uzraudzības iestāžu un uzņēmēju darbu**, kad ražojums nonāk ES tirgū. Izmantojot attiecīgu atbilstības novērtēšanas un izsekojamības informāciju, kas konsolidēta vienā identifikatorā, muitas dienesti var efektīvāk pārbaudīt, vai DPP ir sniegta visa nepieciešamā informācija par ražojumu. Muitas dienesti informāciju, kas darīta pieejama ar DPP palīdzību, izmantos arī riska pārvaldības nolūkos un veiktās kontroles mērķorientēšanai. Tas ne tikai samazinās izmaksas valstu izpildiestādēm, bet arī ievērojami uzlabos ražojumu drošumu visā vienotajā tirgū un atvieglos dzīvi uzņēmumiem, kuri ievēro noteikumus.

Turklāt vairāki IT rīki un datubāzes palīdz kompetentajām iestādēm un dažkārt tiešsaistes tirgotavām atklāt nelikumīgus ražojumus. Komisija gatavo projektu **esošo datubāzu**, tostarp, pirmkārt, ES *Safety Gate* un muitas riska pārvaldības sistēmas, **racionalizēšanai vienotā, sadarbspējīgā sistēmā**, kas palielinās sinerģiju starp dažādu iestāžu apkopoto informāciju un nodrošinās sadarbību ar DPP. Tam būtu jāveicina neatbilstīgo ražojumu ātrāka atklāšana un izsekošana, ko veic attiecīgās iestādes. Tam arī būtu jāļauj tiešsaistes tirgotavām efektīvāk reaģēt uz apdraudējumiem un ieviest ražojumu izlases veida pārbaudes.

Visbeidzot, Komisija tirgus uzraudzības iestāžu rīcībā nodod jaunus **MI iespējos tīmekļa pārmeklētājus**. *E-Surveillance Webcrawler* jau ir pieejams un tiek izmantots, lai apzīmētu bīstamus ražojumus, kas atkārtoti parādās tirgu un jau ir uzskaitīti *Safety Gate*, un ģenerē automatizētus izņemšanas pieprasījumus. Komisija ir izstrādājusi tīmekļa pārmeklētājus, lai identificētu ražojumus, kas neatbilst ekodizaina un energomarkējuma prasībām. Komisija arī plāno 2025. gadā darīt pieejamu vēl vienu tīmekļa pārmeklētāju, lai veiktu potenciāli neatbilstīgu ražojumu automatizētu meklēšanu tiešsaistes tirgotavās⁶⁹.

Komisija:

- par prioritāti noteiks digitālās ražojuma pases īstenošanu dažādās ražojumu kategorijās. Pirmais rīcības plāns tiks pieņemts līdz 2025. gada aprīlim;
- plāno racionalizēt esošās datubāzes sadarbspējīgā sistēmā, 2025. gada sākumā kā uz pirmo soli koncentrējoties uz *Safety Gate* un muitas riska pārvaldības sistēmu (*CRMS2*);
- turpinās nodrošināt tirgus uzraudzības iestādēm *e-Surveillance Webcrawler* bīstamiem ražojumiem, kas atkārtoti parādās tirgū, un darīs pieejamu vēl vienu tīmekļa pārmeklētāju jaunu preču atklāšanai.

2.5. Patērētāju iespēcināšana, labākas informācijas sniegšana tirgotājiem un brīvprātīgas rīcības veicināšana

Informētības uzlabošana, izglītošana un informēšana ir spēcīgi instrumenti, lai dotu patērētājiem iespēju izdarīt izvēli, kura atbilst viņu interesēm un vērtībām, kā arī efektīvi instrumenti, lai atturētu tirgotājus no iesaistīšanās bīstamu, viltotu vai citādi neatbilstīgu ražojumu pārdošanā.

Komisija atbalsta virkni pasākumu patērētāju informēšanai tiešsaistē. Piemēram, ekodizaina prasības tekstilizstrādājumiem un citiem ražojumiem saskaņā ar Produktu

⁶⁹ Tam būtu jāpārbauda ražojumu piedāvājumi un patērētāju atsauksmes, izmantojot tirgus uzraudzības inspektoru izvēlētos atslēgvārdus, kas liecina par iespējamu neatbilstību, un potenciāli neatbilstīgu ražojumu datošanas sarakstus.

ilgtspējas ekodizaina regulu labāk sniegs informāciju patērētājiem par ilgtspējas aspektiem, piemēram, ietekmi uz vidi, enerģijas izmantošanu, remontējamību un ilgzinātību. Turklāt Komisija atbalstīs **patērētāju profesionālu apmācību dalībvalstīs**, izmantojot **programmas ConsumerPRO pasniedzēju apmācības** gaidāmo posmu, kas ļaus patērētāju organizācijām uz vietas sniegt vairāk personisku konsultāciju par ilgtspējīgiem iepirkšanās paradumiem.

Turklāt Komisijas ierosinātās regulas⁷⁰ par *CountEmissions EU* mērķis ir uzlabot piegāžu izpildes pārredzamību, nosakot kopīgus noteikumus par transporta pakalpojumu radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju uzskaiti.

Pēdējo 20 gadu laikā **Komisijas līdzdibinātais Eiropas Patērētāju centru tīkls (ECC-Net)** ir izglītojis ES patērētājus par viņu tiesībām vienotajā tirgū un palīdzējis viņiem atrisināt pārrobežu strīdus⁷¹. *ECC-Net* pastiprinās informētības uzlabošanas kampaņas par patērētāju tiesībām, iespējamo risku un tiesiskās aizsardzības mehānismiem, iepērkoties tiešsaistē, galveno **uzmanību pievēršot trešo valstu tirgotājiem**. Tas varētu sadarboties arī ar tiešsaistes tirgotavām.

ES ir arī vairāki citi satvari informētības uzlabošanai, savstarpējai palīdzībai un brīvprātīgām darbībām, ko veic tiešsaistes tirgotavas un citas tiešsaistes platformas, pilsoniskā sabiedrība un rūpniecības nozares pārstāvji. Tie ietver, piemēram, Produktu drošuma solījumu⁷², kurā iesaistījušās 11 platformas, Saprašanās memorandu par viltotām precēm, kurā apvienotas tiešsaistes tirgotavas un zīmoli, kā arī ES Interneta forumu, kas sākotnēji bija vērsts uz teroristisku saturu tiešsaistē, bet ietver arī pasākumus un zināšanu paketi par narkotiku tirdzniecības apkarošanu tiešsaistē, sniedzot izlūkdatumus par atslēgvārdiem un taktiku, ko izmanto narkotiku tirgotāji tiešsaistē.

Komisija:

- atbalstīs turpmākas informētības uzlabošanas kampaņas, tostarp ar Eiropas Patērētāju centru tīkla (*ECC-Net*) palīdzību, īpašu uzmanību pievēršot trešo valstu tirgotājiem;
- izmantojot programmu *ConsumerPRO*, atbalstīs patērētāju profesionālu apmācību dalībvalstīs, lai sniegtu patērētājiem vairāk personisku konsultāciju;
- aicina likumdevējus pieņemt ierosināto regulu par *CountEmissions EU*;
- turpinās atbalstīt un stimulēt tiešsaistes tirgotavu un citu ieinteresēto personu brīvprātīgu sadarbību, izmantojot tādus forumus kā Produktu drošuma solījums+, Saprašanās memorands par viltotām precēm vai ES Interneta forums.

2.6. Divpusējā sadarbība un tirdzniecības apsvērumi

Bažas, ko Komisija uzsvēra šajā paziņojumā un kas saistītas ar importētiem zemas vērtības sūtījumiem, ir kopīgas visā pasaulē. Citas valstis pēta vai jau ir piemērojušas pasākumus, piemēram, *de minimis* atbrīvojuma no muitas tarifu maksāšanas samazināšanu vai atcelšanu, PVN ieviešanu *de minimis* sūtījumiem vai sava tiesiskā regulējuma uzlabošanu e-komercijas platformām.

Labāka pārdevēju izglītošana trešās valstīs arī ir ļoti svarīgs pasākums. Piemēram, ņemot vērā no Ķīnas importēto ražojumu lielo skaitu, Komisija turpinās informētības uzlabošanas un apmācības pasākumus par ES ražojumu drošuma noteikumiem, kas paredzēti Ķīnas

⁷⁰ [Saskaitiet savas transporta emisijas: iniciatīva "CountEmissions EU"](#).

⁷¹ https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_lv.

⁷² [Produktu drošuma solījums – Eiropas Komisija](#).

uzņēmumiem, izmantojot projektu *SPEAC* (Drošas nepārtikas patēriņa preces ES un Ķīnā), kurā kopš 2021. gada ir piedalījušies vairāk nekā 800 000 dalībnieku.

Plašākā ziņā Eiropas Komisijas Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāts un Ķīnas Tautas Republikas Galvenā muitas pārvalde ir parakstījuši **administratīvu vienošanos par sadarbību ražojumu drošuma jomā** un tam pievienoto rīcības plānu par tiešsaistē pārdoto nepārtikas patēriņa preču drošumu.

Vienlaikus Komisija ir gatava vienmēr veikt atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu ES standartu ievērošanu un aizsargātu Eiropas patērētājus un uzņēmumus.

Ja ES rūpniecības nozare sniegs pietiekamus pierādījumus par importu par dempinga cenām vai subsidētu importu, kas rada kaitējumu, Komisija izskatīs pieejamās iespējas, tostarp saskaņā ar tirdzniecības aizsardzības instrumentiem. Turklāt Komisija izvērtēs visus pierādījumus par nelikumīgu subsidēšanas režīmu pastāvēšanu, jo īpaši eksporta subsīdijas precēm un subsīdijas attiecīgajiem pakalpojumiem, ko piedāvā ES, ņemot vērā attiecīgos noteikumus. Saistībā ar šo Komisija apsvērs visas tiesiskās aizsardzības iespējas saskaņā ar starptautiskajiem noteikumiem un ES tiesību aktiem.

Komisija:

- turpinās divpusējo sadarbību ar importēto preču izcelsmes valstīm, izmantojot informētības uzlabošanas un apmācības pasākumus par ES ražojumu drošuma noteikumiem pārdevējiem no trešām valstīm un divpusēju sadarbību ar trešo valstu iestādēm;
- izvērtēs visus pierādījumus par dempinga vai nelikumīgu subsidēšanas režīmu pastāvēšanu trešās valstīs.

3. SECINĀJUMS

2024. gada jūlijā Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena paziņoja par Komisijas prioritāti “risināsim problēmas ar e-komercijas platformām, lai nodrošinātu, ka patērētāji un uzņēmumi gūst labumu no vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem, ko sekmē efektīvas muitas, nodokļu un drošības kontroles un ilgtspējas standarti”⁷³. Ar šo paziņojumu Komisija nāk klajā ar visaptverošu ES rīkkopu, kas ietver virkni koordinētu pasākumu šā mērķa sasniegšanai. To steidzamību apstiprina ES importēto neatbilstīgo ražojumu pieplūdums, kaitējums, ko tie nodara patērētājiem un uzņēmumiem, to ietekme uz vidi un spiediens, ko tie rada dalībvalstu iestādēm.

Komisija uzsver, ka ir vajadzīga vienota un steidzama rīcība ar likumdevēju, dalībvalstu un to valsts iestāžu, kā arī atbildīgo rūpniecības nozares dalībnieku, patērētāju apvienību un starptautisko partneru aktīvu atbalstu.

Komisija gada laikā izvērtēs šajā paziņojumā norādīto darbību ietekmi. Ņemot vērā rezultātus un apspriežoties ar attiecīgajām dalībvalstu iestādēm un ieinteresētajām personām, Komisija apsvērs, vai esošās sistēmas un izpildes darbības, kas piemērojamas importētām e-komercijas precēm, kuras tiek piegādātas tieši patērētājiem, ir piemērotas vai arī ir vajadzīgas turpmākas darbības un priekšlikumi, lai saskaņoti īstenotu un stingri izpildītu ES noteikumus.

⁷³ [Politikas pamatnostādnes 2024–2029 | Eiropas Komisija.](#)